

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 490-28. Piiskopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 46

Tallinn, 14. novembril 1939

V aastakäik

SISU:	Lk.	CONTENTS:	Page
PÖLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Tänavusi aedsaaduste saake	772	1939 Fruit and Vegetable Crops	772
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Lühiundiseid	775	Sundry Information	775
LAEVANDUS		SHIPPING	
Prahiturg	778	Freight Market.	778
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	779	Butter Market	779
Kaseiniturg	779	Caseine Market	779
Peekoniturg	780	Bacon Market	780
Tapaloomade ja lihaturg	780	Cattle and Meat Market	780
Toornahkadeturg	780	Rawhide Market	780
Kanamunaturg	781	Egg Market	781
Piimaturg	781	Milk Market	781
Teraviljaturg	781	Grain Market	781
Linaturg	782	Flax Market	782
Kartuliturg	782	Potato Market	782
Aedviljaturg	783	Vegetable Market	783
Kalaturg	784	Fish Market	784
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID		FOREIGN COUNTRIES	
Sõja mõju Ühendriikide majandusele	785	Influence of the War on U. S. A. Economics	785
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaruanne	786	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	786
VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Elatusvahendite hindade tõus Soomes	787	Rise in Prices of Consumption Goods in Finland	787
Seadus kaubandus-tööstusministeriumi asutamise kohta Lätis	787	Decree for Foundation of Ministry of Trade and Industry in Latvia	787
Sisseveokeelu laiendamine Taanis	787	Denmark Extends Import Restrictions	787
Väljavõkeelu laiendamine Taanis	787	Additional List of Goods Subject to Export License in Denmark	787
Sõjakindlustuspreemiate muutmine	787	Changes in War Insurance Premiums	787
Sisseveokontorite asutamine Taanis	788	Import Agencies Opened in Denmark	788
Hindade noteerimiskomitee asutamine Taanis	788	Price Quotation Committee Founded in Denmark	788
Taani väliskaubandus sept. 1939. a.	788	Danish Foreign Trade in September, 1939	788
Sissetulekute kahanemise probleem taani põllu- majanduses	788	Problem of Decreased Income in Danish Agri- culture	788
Amsterdami ja Rotterdami sadama läbikäik	789	Turnover of Amsterdam and Rotterdam Harbours Foreign Exchange Regulations Expected in Ne- therlands	789
Deviisikorraldus kavatsusel Hollandis	789	Imports of Flax and Linen Yarn to Switzerland	789
Lina ja linase lõnga sissevedu Šveitsi	789	Swiss Decree Regulates War-time Domicile Changes of Corporations	790
Juriidiliste isikute ja kaubandusühingute domit- siidi üleviimine sõja puhul Šveitsis	790	Regulation of Foreign Trade in French War Economy	790
Prantsuse sõjamajanduslik väliskaub. korraldus	790	France Organizes Finance Inspection	790
Prantsuse finantskontrolli korraldus	790		

PÖLLUMAJANDUS

TÄNAVUSI AEDSAADUSTE SAAKE.

1939 FRUIT AND VEGETABLE CROPS.

Puuviljatoodang. Puuviljaaiandus omab meie talundeis tunduvalt suuremat osatähtsust kui kõõgiviljaaiandus, ka toodetakse puuvilju ja marju turu jaoks rohkem kui kõõgivilju. Hinnates puuvilja- ja marjasaaki ümber rahalisele väärtusele selgub samuti, et puuvilja- ja marjatoodangu väärtus on suurem kõõgiviljatoodangu omast. Kasvatatavate puuviljade hulgas on õunatoodang suurima osatähtsusega, ühtlasi on ka õunapuude arv suurim võrreldes teiste viljapuulikkidega. Tänavu oli võimalik viljapuude ja marjapõõsaste arvu kindlaksmääramine põllumajandusloendusega, kuna saake hindasid endiselt aianduskorrespondendid.

Õunapuid oli põllumajandusloenduse andmeid 2 281 800, missuguses arvus oli suvisordiseid 797 700, sügissordiseid 741 800 ja talisordiseid 742 800. Õunapuude kasvatamine on levinuim Kesk-Eestis Viljandi- Tartu- ja Pärnumaal, kuna seal õunapuude arv keskmiselt talundi kohta on suurim.

Tänavust aastat peab õunasaagilt pidama paremaks viimaste aastate reas. Keskmise õunasaak aianduskorrespondentide andmeil oli tänavu 22 kg. Kuna tänavu õunapuud arvestati põllumajandusloendusel kolmes rühmas, s. o. suvi-, sügis- ja talisordiseina, arvestasid vastavalt sellele korrespondendid ka õunatoodanguid. Suvisordiste õunapuude riigi keskmiseks toodanguks puu kohta oli 21 kg, sügissordiste — 22 kg ja talisordiste — 23 kg. Maade järgi oli õunasaages erinevusi, kusjuures võib tähendada, et keskmised saagid puult kujunesid kõrgeimaks Valgamaal, kõigi õunapuulikkide keskmiselt ca 30 kg puult; suvi- 28 kg, sügis- 30 kg ja talisordisel — 32 kg. Võrdlemisi lähedased neile olid keskmised õunasaagid puult Pärnu-, Tartu- ja Viljandimaal. P.-Eesti maades oli kõrgem õunasaak puult Virumaal: suvi- 24 kg, sügis- 22 kg ja talisordisel — 23 kg. Üldiselt oli aga P.-Eesti maades õunasaak madalam kui L.-Eestis. Madalaim oli õunasaak puult Saare-, Lääne- ja Harjumaal.

Õunte kogusaak, tingituna suuremaist keskmisist saagist, kujunes tänavu ka tundu-

valt suuremaks kui varem aastail. M. a. oli võrdlemisi kehv õunasaagile, seepärast kujunes sellega võrreldes tänavune õunasaak ligi kolmekordseks. Suvisordiste õunte kogusaak oli 16 870 tn, sügissordiste — 16 060 tn ja talisordiste — 17 270 tn, seega õunte kogusaak 50 200 tn m. a. 17 000 tn vastu. Maade järgi kujunes õunte kogusaak suurimaks Tartu-, Viljandi- ja Pärnumaal, kuna seal oli suurim õunapuude arv. Õunatoodangut käsitledes peab tähendama, et suviõunte suure rohikuse tõttu, õunte kogutoodangust ligi $\frac{1}{3}$, on hävimisprotsent toodangust väga suur, kuna suviõunad ei säili ja riknevad juba lühema hoidmise juures halbades hoiuruumides. Õunte häid hoiuruume on meil vähe. Teiseks jätab palju soovida õunte mahavõtmine puult ja nende käsitsemine pärast seda. Nimetatud pahedest sõltuvalt hävib teatud osa õunasaagist ja tarvitamiseks jääv osa jääb märgatavalt väiksemaks üלטoodud arvust; turustatav osa aga veelgi väiksemaks. On tavaliseks nähtuseks, et õunatoodangut piitatakse kohe realiseerida, et hoiulkadu vähendada, kuid selle tagajärjel kuhjub hooajal õunu väga palju turule ja hinnad surutakse alla ülepakkkumise tõttu.

Pirnikasvatatus on võrdlemisi piiratud ala meie puuviljaaianduses juba seetõttu, et pirnikultuur ei ole küllalt ilmastikukindel meie laiuskraadides. Käreidama küllega talvedel langeb seega õrnemaid pirnipuulikke välja ja allub seetõttu nende arv suuremale kõikumusele kui õunapuul, kuid sagedasti kannatavad ka õunapuud meil ilmastikumõjudel. Pirnipuid oli tänavu 93 000. Pirnipuude arvu muutused võrreldes eelmiste aastatega eri mais olid väga erinevad. Pirnipuude arvuline juurdekasv oli suurem P.-Eestis, arvatud välja Läänemaa, kus pirnipuude arvu juurdekasv oli tagasihoidlikum. L.-Eesti maades oli pirnipuude arvu juurdekasv väiksem ja Petserimaal lünnnes isegi pirnipuude arvu vähenemine võrreldes eelmise põllumajandusloendusega.

Pirnisaaki hindasid aianduskorrespondendid riigi keskmiselt 8,4 kg-le puult. Maade

järgi oli pirnisaak puult kg-des Valga — 13,8, Tartu 13,2, Pärnu — 11,5, Viru — 10,3, Lääne — 8,1, Võru — 7,9, Harju — 7,4, Viljandi — 5,2, Saare — 5,0, Petseri — 4,8 ja Järvamaal 3,8 kg. Pirni kogusaak tõusis tänavu 780 tn-le m. a. 200 tn vastu, seega ligikaudu neljakordistus. Maade järgi oli pirtitoodang suurim Tartumaal, mis sõltus sellest, et Tartumaal oli pirtipuude arv suurim ja keskmine saak puult oli kõrge võrreldes teiste maadega. Pirnisaak on samuti nagu suviõuntel kergesti riknev, mispärast nende kadu pärast puult mahavõtmist on võrdlemisi suur. Pirnid turukaubana on levinud vähe, mis on tingitud sellest, et neid keskmiselt talundi kohta saadakse vähe ja seetõttu suur protsent neist kasustatakse koha peal.

Ploomipuud kasvatatakse tunduvalt rohkem kui pirtipuud. Ploomipuud oli põllumajandusloenduse andmeil 541 700. Ploomipuude kohta peab aga tähendama sama, mida mainisime pirtipuude kohta, et nad on ebaiseisukindlad karmidele ilmastikuoludele ja seetõttu nende arvud aasta-aastalt alluvad suuremaile muutusile.

Ploomisaak riigi keskmiselt puu kohta oli tänavu 3 kg. Maade järgi oli lahkuminekuid ploomide keskmisis toodanguis puu kohta. Suurimaks osutus ploomitoodang puu kohta Petserimaal — 4,1 kg, järgnesid: Viljandi, Tartu- ja Valga- 3,7 kg, Järva- ja Pärnu- 3,0 kg, Harju- 2,9 kg, Võru- 2,8 kg, Viru- 2,6 kg ja Lääne- ja Saaremaa 2,5 kg. Keskmise toodangu juures 3 kg puult kujunes ploomi kogusaak 1 650 tn-le m. a. 1 000 tn vastu. Ploomi kogutoodangus suurim osatähtsus oli Tartumaa toodangul, kus ploomipuude arv on suurim. Enamus ploomitoodanguist leiab kasutamist koha peal ja väiksem osa turustatakse.

Kirsi- ja murelisaak osutus tänavu paremaks kui aasta varem, kuna tänavune ilmastik õitseajal ja hiljem oli soodus kirsitoodangu rikkalikuks kujunemisele. Kirsi- ja murelipuud arvestati tänavu 521 900 ehk keskmiselt 3 puud talundi kohta, kuna neid kõigis talundis hoopiski ei kasvatatud, võiks nende arvu arvata neid kasvatajate talundite kohta 8-le. Kirsi ja mureli saak puult kujunes 2,9 kg-le riigi keskmiselt. Vil-

jandi- ja Valgamaal oli kirsi- ja murelisaak keskmiselt puu kohta 3,9 kg, Võru- 3,7 kg, Viru- 3,4, Harju- 3,0 kg, Lääne- 2,8 kg, Tartu- 2,6 kg, Saare- 2,5, Petseri- ja Järva- 2,3 kg ja Pärnumaal 1,2 kg. Kirsi- ja mureli kogutoodang tõusis 1 540 tn-le m. a. 880 tn vastu, suurenedes seega 74%.

Tänavune puuviljasaak oli seega parem.

Marjatoodang. Marjatoodangus kuulusid Berries.

Marjatoodangus kuulusid tänavu arvestamisele karusmarjad, mustsõstrad, punased sõstrad, vabarnad ja maasikad, kuna valged sõstrad kui vähemlevinud jäid arvestamata loendusel ja samuti ka saagi arvestamisel.

Karusmarja pöösaid oli põllumajandusloenduse andmeil 1 334 900 ehk keskmiselt talundi kohta 7, kusjuures keskmised arvud talundi kohta on maade järgi väga lahkuminevad. Kõige rohkem oli karusmarjapöösaid talundi kohta Järvamaal ja kõige vähem Petserimaal. Üldse oli aga karusmarjapöösaid kõige rohkem Tartumaal. Karusmarja saadi riigi keskmiselt 2,4 kg pöösalt. Kõrgeimaks osutus karusmarja keskmine toodang Pärnumaal — 3,0 kg, järgnesid Valga- ja Harju- 2,8 kg, Võru- ja Viru- 2,5 kg, Tartu- 2,4 kg, Järva- 2,2 kg, Lääne- 2,0 kg, Viljandi- 1,6 kg, Saare- 1,5 kg ja Petserimaa 1,3 kg. Karusmarja kogutoodang kujunes 3 190 tn-le m. a. 1 200 tn vastu. Karusmarjasaagist kannatab teatud osa jahukaste all ega ole seetõttu täisväertuslik. Karusmari kui turukaup väärib aga marjade hulgas enam tähelepanu seetõttu, et ta on lihtsalt transpordikindel.

Mustsõstrat kasvatamine on viimasel aastail väga tunduvalt levinud. Viimased paar aastat on tema levikut õigustanud seetõttu, et nad on saanud ekspordikaubaks. Mustsõstrapöösaid oli tänavu 983 200 ehk keskmiselt 5 pöösalt talundi kohta. Maade järgi oli keskmiselt talundi kohta mustsõstrapöösaid arv suurim Viljandimaal ja väiksem Petserimaal. Riigi keskmiselt saadi mustsõstraid 2,1 kg pöösalt. Keskmine saak pöösalt oli suurim Valgamaal — 3,0 kg, Harju- 2,6 kg, Tartu- 2,5 kg, Võru- 2,1 kg, Viru- 1,9, Pärnu- ja Viljandi- 1,8 kg, Petseri- 1,5 kg, Lääne- ja Järva- 1,4 ja Saaremaal 1,3 kg. Mustsõstra kogutoodang oli tänavu 2 040 tn m. a. 1 260 tn vastu, s. o. 62%

rohkem. Mustsõstra kogusaak oli suurim Tartumaal, kuna seal oli pöösaste arv suurim.

Punaseid sõstraid kasvatatakse marjapöösast kõige rohkem. Punase sõstra pöösaste arv tõusis tänavu 1471500-le. Punase sõstra levik viimaseil aastail oli suurem P.-Eesti maades ja väiksem L.-Eestis. Keskmiselt talundi kohta oli punase sõstra pöösaid siiski kõige rohkem Viljandimaal ja kõige vähem Petserimaal. Punase sõstra saak pöösalt riigi keskmiselt oli 3,0 kg. Maade järgi oli punase sõstra saak Pärnumaal 3,4 kg, Viljandi- 3,2 kg, Viru- ja Harju- 3,1 kg, Lääne-, Valga- ja Võru- 3,0 kg, Tartu- 2,8 kg, Saare- 2,6 kg, Järva- 2,5 kg ja Petserimaal 2,3 kg. Punase sõstra kogusaak kujunes tänavu 4420 tn-le m. a. 2845 tn vastu, s. o. 55% suuremaks. Punased sõstrad on ka tähtsamaid mitügimarju, kuna teda tarvitavad kodumaised veini- ja mahlatehased.

Vabarnasaak osutus tänavu suuremaks kui aasta varem, tingituna paremast keskmisest saagist kui ka suuremast kasvupinnast kui aasta varem. Vabarnasaaki arvestame pindalalt seetõttu, et pöösastena on nende saak raskelt arvestatav. Vabarnatealune pindala oli tänavu 114 ha m. a. 110 ha vastu, s. o. 3,6% suurem. Vabarnate pindala suurenemine viimaseil aastail oli ilmsem Pärnu- ja Harjumaal, kuna absoluutselt osutus vabarnate pindala suurimaks Tartu- ja Harjumaal; Tartumaal üle 29 ha ja Harjumaal üle 26 ha. Vabarnasaak ha-lt riigi keskmiselt oli ligi 5000 kg m. a. 4490 kg vastu. Maade järgi olid vabarnasaagid võrdlemisi ühtlased. Vabarna kogusaak tänavu tõusis 570 tn-le m. a. 494 tn vastu, suurenedes seega ligi 16%.

Maasikasade kasvatamine tänavu äpardus täielikult, kuna maasikate kultuurid peagu üle riigi kannatasid talve all. Maasikate kasvupind näitas samuti vähenemist, kuna talv väga laialdaselt hävitas maasikapõlde. Maasikakasvupind oli tänavu 84 ha. Maade järgi osutus maasikakasvupind suurimaks Tartumaal — 23 ha ja Petserimaal — 17 ha, teisis maades oli maasikakasvupind igas alla 10 ha. Maasikate keskmine saak ha-lt oli 1000 kg m. a. 3746 kg vastu. Maade järgi olid keskmised saagid võrdlemisi ühtlased. Maasikate

kogusaak oli tänavu 87 tn m. a. 547 tn vastu, seega ainult viiendik m. a. saagist.

**Köögivilja-
kasvatus.**
Vegetables.

Köögiviljade saak tänavu palju ei erinenud m. a-st, kuid osutus üksi-

kute köögiviljade järgi siiski väga erinevaks. Köögiviljade kasvatamine allub üldse aasta-aastalt suuremale kõikumusele, olgugi et neid kasvatatakse peamiselt omatarbeks.

Söögikapsaid oli tänavu üle 1500 ha, seega tunduvalt vähem kui aasta varem. Maade järgi osutus kapsakasvupind suurimaks Harjumaal, kuna siin kasvatatakse kapsaid peamiselt Tallinna turu tarbeks. Tänavune kapsasaak ha-lt osutus pisut madalamaks kui aasta varem. 1938. a. saadi kapsaid riigikeskmiselt 25700 kg ha-lt ja 1939. a. 25300 kg. Maade järgi osutus kapsasaak ha-lt suurimaks Tartumaal 39000 kg ja madalamaks Petserimaal — 19000 kg. Söögikapsa kogusaak oli 38000 tn.

Sigurikasvatuse osutus tänavu suuremaks kui aasta varem. 1938. a. oli sigurikasvupind 163 ha ja 1939. a. — 194 ha. Sigurisaak ha-lt osutus tänavu samuti pisut suuremaks kui aasta varem. 1938. a. saadi sigureid 20300 kg ha-lt ja 1939. a. — 23080 kg. Sõltuvalt suuremast kasvupinnast kui ka suuremast keskmisest saagist kujunes tänavune sigurite kogusaak suuremaks m. a-st. Sigurite kogutoodang 1938. a. oli 3300 tn ja 1939. a. — 4470 tn, s. o. 35% rohkem.

Kurgisaak jäi tänavu väiksemaks kui aasta varem, tingituna väiksemast kasvupinnast. Kurgikasvupind oli tänavu 413 ha. Riigi keskmiselt saadi kurke 23870 kg ha-lt m. a. 21200 kg vastu, s. o. 12,6% rohkem. Maade järgi osutus kurgisaak ha-lt suurimaks Petserimaal — 29000 kg ja oli madalam Lääne- ja Saaremaal — 18000 kg. Kurgi kogusaak oli tänavu 9860 tn, s. o. 34% väiksem kui aasta varem. Kurgi kogusaak osutus suurimaks Petserimaal ja oli väiksem Saaremaal.

Sibulasaak kujunes tänavu suuremaks kui aasta varem. Sibulakasvupind oli 415 ha. Sibulaid kasvatatakse kõige rohkem Tartumaal. Tartumaal tõusis sibulakasvupind 219 ha-le, moodustades seega rohkem kui poole üleriiklikust sibulakasvupinnast. Võrdlemisi suur oli sibulakasvupind ka Petseri-

maal. Tartu- ja Petserimaal asub sibulakasvatuspõlvkond Peipsi ja Pihkva järve ääres piirkonnas. Sibulasaak riigi keskmiselt tõusis 20 160 kg-le. Keskmise saak ha-lt oli kõrgeim Virumaal ja madalaim Lääne- ja Saaremaal. Sibulate kogusaak tõusis 8 360 tn-le m. a. 6 800 tn vastu, seega osutus tänavune sibulate kogusaak 23% suuremaks m. a-st.

Söögiporgandisaak kujunes tänavu väiksemaks kui aasta varem, tingituna väiksemast kasvupinnast. Söögiporgandite kasvupind oli tänavu 324 ha. Söögiporgandite kasvupind osutus suurimaks Harjumaal, kus neid kasvatatakse peamiselt Tallinna turu tarbeks, selle läheduse tõttu. Riigi keskmiselt osutus söögiporgandite ha-saak tänavu pisut suuremaks kui aasta varem. Tänavu saadi söögiporgandeid ha-lt 23 600 kg m. a. 23 000 kg vastu. Söögiporgandite saak ha-lt osutus suurimaks Tartumaal — 28 000 kg ha-lt ja väiksemaks Võrumaal — 18 000 kg ha-lt. Söögiporgandite kogusaak kujunes 7 660 tn-le.

Kokkuvõte. Kokkuvõtet tehes tänavusest *Summary.* aedsaaduste toodangust võib märkida, et puuviljasaak kujunes üldiselt heaks, arvatud välja ploomitoodang, mis meil üldse viimastel aastail on püsinud võrdlemisi

madalal. Tänavune õunasaak on aga eriti suur koguse järgi ja mihuselt täiesti rahuldav. Marjasaak oli üldiselt rikkalik, peale maasikasaagi, mis tänavu äpardus. Maasikakultuurid hävisid talve mõjustusel väga laialdaselt, ühtlasi mõjusid ka kuivad kasvuaegsed ilmad tänavusele maasikasaagile ebasoodsalt, mistõttu marjad jäid välkesiks.

Köögiviljade saagid olid väga erinevad. Kapsa-, kurgi- ja porgandisaagid osutusid väiksemaks kui aasta varem, kuna siguri ja sibula kogusaak kujunes suuremaks kui aasta varem. Köögiviljasaagid ha-lt eri paikade järgi olid väga erinevad, isegi suuremate valdkondade järgi, nagu kogu maakonna ulatuses, ilmnes suuri vahesid köögivilja ha-saakides. Maakondlikes ulatusis mõne köögivilja saak ha-lt oli ühes enam kui kahekordne võrreldes teise maakonna saaduga. Sääraseid suured kõikumused on tingitud asjaolust, et köögiviljade kasvatamine maatalundis on ulatuselt väga piiratud ja hoolet ning tähelepanu neile osutatakse väga erinevalt. Köögiviljade saagid on seetõttu ka juhuslikud, osutudes paremaks seal, kus nende eest rohkem hoolitsetakse, ja kehvemaks seal, kus hoolitsus on nõrgem. Kindlamad on saagid seal, kus köögivilju kasvatatakse mitugi. Suur enamuse meile köögiviljadest läheb aga igas talundis omatarvituseks.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

- A/s-le Joh. Kahu ja Ko, V. Pupart ja A. Sepp, Lohe külas, Kuressaare vallas Saaremaal asutatava „Saaremaa“ savitööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 15 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 15 HJ. Valmistatakse telliskive.

- Saarde Majandusühisusele, Kilingi-Nõmmel, Pärnu 32 bensiinimüügi-automatjaama ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks õigusega hoida au-

tomaatjaama maa-aluses paagis kuni 20 000 l. bensiini.

- A/s-le „Eesti Metsatööstus“, Tallinnas, Küti 17 asetsevas lauatehases puutööstushoone juurdeehitiste ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 20 töölit. Jõuandjaks 8 el-mootorit 94 HJ. Saetakse laudu ja muud ehitusmaterjali.

- J. Susi'le, Tallinnas, Pärnu m. 132 asetseva „Linda“-nimelise nahatööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks 1 lokomobiil 12 HJ ja 2 elektrimootorit 22 HJ. Valmista-

takse talla-, pinsoli-, pastla-, juht-, platt-, kroom-, kasuka- ja voodrinahka.

● M. Vankrile, Linnaveskis, Karksi vallas, Viljandimaal asetseva „Murasse“-nimelise saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 30 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 12 HJ. Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● J. Bredahl'ile, Tallinnas, Lasnamäe 18 asetsevas ning ümberkorraldatud paekivitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 9 töölisi. Jõuandjaks naftamootor 16 HJ. Valmistatakse paekivist trepiastmeid, kiviplaate jalgtele, sokleid ja teisi paekivitööstussaadusi.

● Firma „Vennad Auster“ omanikule E. Vahl'ile, tema ümberkorraldatud ning Pärnu, Brakmanni 35 üleviidud pudelikorkide, korkseibide, kork-isolatsioonplaatide ja pudelikapslite tööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 40 töölisi. Jõuandjaks 7 el.-mootorit 28 HJ. Valmistatakse pudelikorke, korkseibe, korgist isolatsioonplaate ning stanioolist ja alumiiniumist pudelikapsleid.

● J. Kurrikoff'ile, Krootuse mõisas, Kõlleste vallas, Võrumaal asetseva „Krootuse“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Hõreda Kartuliühisusele, Hõreda asunduses, Juurul, Harjumaal asetseva „Hõreda“ piiritustööstuse ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Polli põllutöö- ja aianduskoolile, Karksi vallas, Viljandimaal, asetseva „Polli riigimõisa“ piiritusvabriku korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● A. Stackelberg'ile, Küti vallas, Virumaal asetseva „Küti“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Lehtse-Kurge [Kartuliühingule, Lehtse asunduses, Järvamaal, asetsevas ning ümber-

korraldatud „Lehtse-Kurge“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● E. Harpe'le, Viisu asunduses, Esna vallas, Järvamaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Viisu“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 3 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 6 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Eistvere Kartuliühisusele, Eistvere asunduses, Viljandimaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Eistvere“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Voka Kartuliühingule, Voka asunduses, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Voka“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 18 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Uhtna Kartuliühisusele, Sõmeru vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Uhtna“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 8 töölisi. Jõuandjaks 2 aurumasinat 40 HJ. Toodetakse tärklisi ning piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Viru Maavalitsusele, Püssi vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Aa“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Järve-Ontika Asunikude [Kartuliühisusele, Kohtla-Järvel, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Järve“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Lehtse-Pruuna Kartuliühisusele, Lehtse vallas, Järvamaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Pruuna“ piiritustööstuses töötamiseks kuni 1. X 40. Ettevõttes leiab tööd 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Kärsa Kartuliühisusele, Väike-Maarjas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Kärsa“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks

aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Äntu Kartuliühisusele, Äntu asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Äntu“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töelist. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● H. Coulson'ile, Illuka vallas, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Kurtina“ piiritustööstuses töötamiseks kuni 1. X 40. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● E. Hunnius'ele, Kose vallas, Harjumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Abaja“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Avanduse Kartulikasvatajate Ühisusele, Simunas, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Avanduse“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Haridusministeeriumile, tema Vaeküla põllutöökooli juures, Vaeküla asunduses, Rägavere vallas, Virumaal asetseva „Vaeküla kooli põllumajapidamise“ piiritustööstuse ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töelist. Jõuandjaks aurumasin 18 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Vabaduse Risti Kavaleride Kodule, Udriku mõisas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Udriku“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 8 töelist. Jõuandjaks aurumasin 20 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Erra Kartuliühisusele, Erra vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Erra“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Essu Kartuliühisusele, Haljalas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Essu“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks auruma-

sin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Põllutööministeeriumi Riigimõisade Valitsusele, tema Torma riigimõisas, Tartumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Torma“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8,8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Mäetaguse Kartulikasvatajate Ühisusele, Mäetagusel, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Mäetaguse“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töelist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Põlula Kartuliühingule, Põlula asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Põlula“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töelist. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Kohala Kartuliühisusele, Kohala asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Kohala“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töelist. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Tartu Ülikooli Valitsusele, tema Raadi mõisas asetsevas ning ümberkorraldatud „Raadi“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töelist. Jõuandjaks aurumasin 25 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● M. Vankrile, Linnaveskis, Karksi vallas, Viljandimaal asuvas „Murasse“-nimelises saeveskis töötamiseks kuni 1. I 42. Ettevõttes töötab kuni 30 töelist. Jõuandjaks lokomobiil 12 HJ. Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● M. Erlang'ile, Tallinnas, Narva m. 17 asetseva väärismetallide-tööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 7 töelist. Jõuandjaks 2 el-mootorit 3,2 HJ. Valmistatakse väärismetallidest ilu- ja tarbesemeid.

● Tallinna linnavalitsusele tema Tallinnas, Põhja pst. 25—27 asetsevas gaasivabrikus kolme gaasihoidja ning Tallinnas, Tähe 6 eraldiasetseva gaasihoidja nr. 4 korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Firmsale „M. A. Kamenovsky ja Pojad“, Tartus, Lai 39 asetseva karusnahatööstuse üleviimiseks Tartu, Raua 185 ning seal ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 12 töölisi. Jõuandjaks 4 el-mootorit, 14,6 HJ. Pargitakse, värvitakse ning töötatakse lõplikult välja välismaisi ja kodumaisi karusnahku.

● Tallinna Mehaanilisele Kudumisvabrikule „Rank & Sofromov“, Tallinnas, Veerenni 29 asetsevas tekstiilitööstuses garaažiruumi ja remonttöökoja juurdeehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● ETK-le, Sindi linnas, Jaama ja Raudtee t. nurgal Sindi Tarvitajate Ühisuse harrukaupluse juures bensini müügi-automatjaama sisseseadmiseks õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensini.

● Eesti Kiviõli A/ü-le, Tallinnas Põhja 3 asetsevas õliaos uue katlamaja ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 3 töölisi. Toodetakse auru õlitorustiku ja paakide soojendamiseks.

● Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A/ü-le, Tallinnas, Tartu m. 86, asetsevas ning

ümberkorraldatud tööstuse transformatori alajaamas töötamiseks.

● Haridusministeeriumile, tema Vaeküla põllutöökooli juures, Vaeküla asunduses, Rägavere vallas, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Vaeküla kooli põllumajapidamise“ piiritustööstuses töötamiseks kuni 1. V 40. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 18 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● K. Kadakale, Rahkla asunduses, Virumaal asetseva „Rahkla“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● R. Bergman'ile, Jõgeva vallas, Tartumaal asetseva „Saduküla“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● E. Kello'le, Jõhvi vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Jõhvi“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahitung nov. 2 esimesel nädalal hargnes endiselt sõjaaegses olukorras.

Laevade liikumine oli raskendatud mitte üksi miiniväljade, vaid ka blokaadi tõttu, milline hakkab üha enam takistama ka liikumist erapooletute riikide vahel kuna sõdivate riikide merejõud on võtnud valju kontrolli alla ka viimase. Eesti ja Balti mere ümbruse riikide sisse- väljaveole on viimane kontroll, mis teostatakse Saksa sõjajõudude poolt, tekitanud eriti suuri raskusi ja kahjusid. Peagu eranditult kõik laevad, millised sõidavad rahvusvahelist vett mööda Balti merest välja, viiakse kontrollisadamaisse, kus neid peetakse päevi kinni, vaatamata, et laevad veavad puhterapooletut kaupa. Väiksemagi kahtluse juures peetakse laevu nädala

laid ja kuid kinni, ilma et kiirustataks asja andmisega priisikohtusse. Nii seisab Saksas juba üle kuu kaks eesti laeva, millised olid eesti tselluloosiga teel Tallinnast P.-Am. Ühendriigesse. Viimasel nädalal peeti isegi kinni ja viidi kontrollisadamasse eesti laev, mis läks tühjalt Ameerikasse tooma Eestisse puuvilla. Üldse on juba peetud kinni üle 20 eesti laeva lühemat või pikemat aega, mis on seotud suurte kahjudega Eesti laevasõidule ning sunnib laevadel Balti mere sõidust vähehaaval loobuma. Samal ajal sõidavad saksa laevad vabalt ning veavad kogu aeg ka Eestist kaupa. Inglise kontrolli kaudu on eesti laevadel olnud senini vähem takistusi ning üksikud juhud on lahendatud võrdlemisi kiirelt. — Ka takistab laevasõitu

korduv üksikute meremeeste sõidust loobumine või vastandiks organisatsioonide vahelisele kokkuleppele suurte lisatasude nõudmine, milliste küsimuste korraldamine oleks laevade edasisele tegevusele väga olulise tähtsusega.

Prahiturg oli võrdlemisi mitmekesine ja nõudmine laevadele küllaldane.

Balti mere siselaevasõidus ilmus turule mõnesid vedusid Leningradist vilja, soola ja põllurammu Soome jt. sadamaisse. Maksti umb. 12 kr./tn. Ka tekkis pakikumisi Saksa sadamaist ja Danzigist sütt Taani ja Rootsi, kuid siin on ametlikud veehinnad niivõrd madalad, et teiste riikide laevadel, kus on kõrgeid lisapalgad ja kindlustuspreemiad, on raske võistelda saksa laevadega. Sama kehtib ka liinivedudel Saksa. Süsteveo ametlik hind on kr. 10.—/tn., kuid eraviisil Taani saavat juba kr. 14.—.

Inglise vedudest on nimetada elavamat süte väljavedu Skandinaaviasse, kuhu makstakse kuni Sundideni 20.—23.— kr./tn., sisse Balti merre 25.—28.— kr./tn. Metsavedu

Inglise ametlikult ei koteerita, kuid makstavad umb. 8f/std.

Vahemere-Musta mere jt. vedudest on sütevedu Inglise võrdlemisi elav, hinnad on Bristol kanalist: Aleksandria 20/—, Beirut 23/6, Gibraltar 15/—, Las Palmas 20/—, Buenos-Aires 20/—, Lissabon 17/— 18/—. Vilja eest maksti erapooletule laevadele Musta mere Rumeenia sadamaist-Inglise 45/—, Belgia 35/—; puuvillaseemned Aleksandria-Hull 30/—; maagid: Bougie-Ghent flo 6 dol./tn. Väljavedu L.-Ameerikast oli võrdlemisi elav, kusjuures maksti: Inglise 50/—, Belgiasse-Hollandi 11.—11.50 dol. Viljavedu P.-Ameerikast Taani 44—45 cents/100 lb.

Tselluloosiveol Balti merest P.-Ameerikasse maksti 10.50—11.— dol./tn.

Ajalepingu-pakikumisi ja tehinguid peamiselt P.-Ameerika sõitudeks, hinnad vanemale laevadele 2.—2.50 dol./tn., uuemale 2.50—3.00 dol./tn. Inglise nõutakse laevu ajalepingule, makstes 14/— 15/— tn., priis-6-jakindlustus.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. muutus meie võiturg senisest mitmekesisemaks või eksportmaade suhtes. Kuigi m. n. välismaalt saadav hind pisut nõrgenes, noteeriti meie eksportvõihinnaks endine hind, s. o. 189 s. kg franko saatejaam. Tendents püsiv.

M. n. maksus või siseturul s. kg:

Tallinnas	lanavõi 205—210, köögivõi 185—200
Tartus	" 205—210, " 190—200
Valgas	" 210, " 200
Pärnus	" 205—210, " —
Rakveres	" 200—210, " 180—185
Narvas	" 205—210, " 185—190

KASEINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseiinihinnad maailmaturul on näidanud tõusu, kuna kaseiin on muutunud nõutavaks kaubaks. Kui aasta I poole valitses kaseiiniturul äärmine surutus ja tähtsamad eksportmaad tugeva võistluse tõttu olid järjest sunnitud alandama hinda, on nüüd hinnad lühikese ajaga tõusnud kõrgeisu ja ületavad tugevasti eelmiste aastate omi. Kaseiinitarvarad on sõjatööstuse tarvituse tõttu jäänud väikesiks ja tehakse pingutusi kaseiniotodangu tõstmiseks.

Argentiinas, suuremas kaseinieksportmaas, näitab toodang tõusu, kuna Prantsuses ja P.-Am. ühendriiges on toodang seisooselt madal.

Tallinnas noteeriti 18. XI toorkaseiini I sordi hinnaks 16 s. ja II — 14 s. kg franko piimatalitus. Äsjane noteering on eelmisest 3 senti kõrgem. Aug. hinnast on nüüdne 67% kõrgem.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturg püsib endisena. M. n. turuseisundisse ei toonud erilist muutust. Lihaekspordi ühistapamajad jätkavad endiselt peekon- ja elussigade kokkuostu. K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	98	98	87	Siseturu-
55,5—59 "	93	89	83	
72,5—75 "	93	89	83	hinnad.
75,5—80 "	89	85	82	

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg rasked	68 s.	eluskaalu-kg
120—160 " "	76 " "	" "
161 ja üle " "	68 " "	" "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul oli m. n. tapaveiste pakkumine keskmine, nõudmine tagasihoidlik, eriti lahjemale lehmadele. Tagasihoidlikku nõudmist põhjustas praegune hanehoog, mil mardipäeva puhul kaldus suurem nõudmine hanedele, ka soojad ilmad ei jätnud mõjustamata veiselihamüüki. Hinnad nõrgenesid väiksemate pullide juures 1 s. ja lehmade juures 3 s. kg-lt. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Nii maksus suurmittigil veiseliha:

Suured pullid rammusad 45—48 s. ja keskmised 43—45 s. kg.

Väiksemad pullid rammusad 42—44 s., keskmised 40—42 s. ja lahjad 38—40 s. kg.

Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 23—30 s. ja väiksemad pullid 24—26—28 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 50—55 s., rammusad 40—50 s., keskmised 30—35 s., lahjad 24—28 s. ja praak (rebaseile) 20—24 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 17—24—30—34 s. kg.

Mullikad: nuumatud 50—55 s., rammusad 42—44 s., keskmised 40—42 s. ja

lahjad 31—39 s. kg; eluskaalu järgi 19—26—28—34 s. kg.

Vasikate pakkumine on suurenenud, mille mõjul ka nõudmine on veidi lõdvenenud; hinnad m. n. võrreldes on nõrgenenud 5 s. kõigi sortide juures. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 70—75 s., rammusad 55—60 s., keskmised 50—55 ja lahjad 45—50 s. kg; eluskaalu alusel 32—35—43—55 s. kg.

Lammaste pakkumine-nõudmine keskmine. Tendents eelolevaks nädalaks püsiv.

Tapetud lambad ilma nahata maksusid: rammusad 45—50 s., keskmised 37—44 s. ja lahjad 32—37 s. kg.

Ekspordilambalihaast maksti m. n. Tallinna tapamajade juures 1 kr. kg; eluskaalu järgi franko saatetejaam 42 s. kg.

Sigade pakkumine oli üle keskmise, nõudmine keskmine, hinnad jäid endisiks. Tendents selgusetu. Noored ja peekonikaalulised ja rasvasead 84—87 s., lihasead 78—82 s. ja suured emised 76—79 s. kg; eluskaalu järgi noored ja rasvasead 65 s., lihasead 62 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund m. n. püsis stabiilsena. 10. nov. s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 13. XI — 19. XI s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked, I sort 80 s., II sort 70 s. ja III sort praaknahad 55 s. kg; soolatud nahad I sort 96 s., II sort 87 s. ja III sort — praaknahad 70 s. kg. Tendents selgusetu.

Vasikanahad, kuivad I sort, kerged värskelt kuni 3,5 kg kr. 4,00 tk., II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1,20

ja III sort — praaknahad kr. 2,50 tk. Tendents kindel.

Lambanahad, I sort OJ kr. 3,85 tk., II sort J kr. 3,50 tk., III sort L kr. 2,75 tk., IV sort K. kr. 2,25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0,80 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värskelt 20 kg ja üle kr. 10.— tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värskelt alla 20 kg rasked kr. 6,50 tk. ning III sort — praaknahad kr. 3,50 tk. Tendents selgusetu.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kuna m. n. noteerimiskomisjonile ei saabunud välismaalt teateid kanamunahindade kohta, noteeriti meie eksportimunade hinnaks endine hind, s. o. 130 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti samuti endine hind, s. o. 110 s. kg, ning 20—45 g raskusil kanamunadel 85 s. kg franko kogumispunkt. Tendents püsiv.

Euroopa tähtsamais kanakasvatsumais, s. o. Taanis ja Hollandis, on avaldumas kanamunatoodangus tunduvalt tagasihinnak. Taanis vähenes, näit., kanamunatoodang okt. tei-

sel poolel üle 40% võrreldes m. a. sama ajaga. Vähenemise põhjustajaks on söötade kallinemine ja nende saamise raskenemine. Ka esineb kanamunade realiseerimises raskusi, kuna transportkulud on tõusnud suhteliselt enam kui saadav hind.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	13—15	Pärnis	14—15
Tartus	14—16	Rakveres	14—15
Valgas	15—18	Narvas	15

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 13. nov. s. a. noteeriti Tallinnas lahtise piima eest järgmised hinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 13—14 s. l. ja müügil piimatööstustele 12—13 senti liiter, II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 s. l. ja müügil piimatööstustele 10—11 senti liiter. Piima järele nõudmine hea. Osa piimakauplusti maksab talupidajatele II valiku rõõskpiima eest 12 s. l., kuna osa maksab veel endiselt 11 senti liiter. On ette näha, et praeguse piima vähesuse juures, samuti ka piima tootmiskulude tõusuga jõusõtade kallinemise tõttu, käsi-käes tõuseb lähemal ajal II valiku rõõskpiima hind üldiselt 12 sendile liiter.

Nõukogude Venesse saadetakse praegu igapäev 24 000 kg piima. Kas edaspidi saadetakv piimakogus suureneb, ei ole veel teada. Nõukogude Vene poolt on küll viimastel päevadel näidatud huvi uue lepingu sõlmimise

vastu. Missugustel tingimustel see sünnib, ei ole samuti teada, küll võib aga arvata, et uue lepingu järgi peaks piima eest tunduvalt rohkem hinda saama, sest piimahind siseturul on vahepeal mitme sendi võrra tõusnud.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	18—14
Tartus	17—18	14—15	—	18—14
Narvas	16	—	—	12
Rakveres	16	—	—	12
Pärnis	18	14	—	13
Valgas	16	—	—	10—11
Võrus	—	—	—	11—12
Kuressaares	—	—	—	12—13
Tapal	—	—	11	10

Väikemüügil on II valiku lahtise piima hind tõusnud Tartus 1—2 sendi võrra võrreldes eelmise nädala hindadega.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Maailma teraviljaturgudel võis m. n. märkida teatavat vaikustendentsi, mis kutsus esile rukki- ja maisihinnalanguse, kuna nisuhinnad nädala keskmiselt pisut kõvenesid. Turuvaikus on tingitud raskeist transpordioludest. Transpordiolude raskenemine sõltuvalt sõjaseisundist on müügiturgudel kutsunud välja suurema pakkumise nõudmisest, mis mõjustaski peamiselt hindade langust.

Rukis maksus m. n. keskmiselt Chicagos 53,60 c. buš. en. 53,69 c. vastu, seega odavam e. n. tasemest 0,2%, ja Winnipegis 56,45 c.

buš. e. n. 57,63 c. vastu, s. o. 2,0% odavam e. n. hinnatasemest.

Nisu maksus m. n. keskmiselt Chicagos 87,85 c. buš. e. n. 86,71 c. vastu, s. o. 1,3% kallim kui nädal varem, ja Winnipegis 70,15 c. buš. e. n. 69,75 c. vastu, s. o. 0,6% kallim kui nädal varem.

Maisihinnaks oli m. n. keskmiselt Chicagos 50,40 c. buš. e. n. 50,48 c. vastu, seega m. n. hind 0,2% odavam e. n. hinnast.

Sisemaalinnade turgudel oli teraviljaga kauplemine endiselt elav. Riiklik teravilja

kokkuost „Riigi Viljasalvele“ jätkus, kuna suuremas osas „Riigi Viljasalve“ teravilja-ostupunktides on vastuvõtt juba lõpetatud. Riiklikud viljakokkuostupunktid, millised veel jätkavad tegevust, võtavad ka k. n. jooksul veel vilja vastu, kuid antud juhiste järgi lõpetavad viimased teraviljakokkuostu-punktid oma tegevuse 20. nov. Väikemüügil ei ilmnenud teraviljahindades erilisi muudatusi ja teraviljast ning jahust maksti s. kg.

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	Rukki- jahu	Nisu- jahu
Tallinn	20	22	18	14	22	30
Tartu	15	19	16	10	17	30
Narva	20	22	16	13	20	30
Rakvere	16	19	14	9	19	28
Pärnu	16	22	15	12	19	27
Valga	16	20	15	10	17	27
Kuressaare	17	20	16	12	19	26

LINATURG. — FLAX MARKET.

Vastavalt teatele inglise linaturult valitseb seal üldiselt suur linakunapuss. Linakontroll-ameti poolt fikseeritud hinnad on jäänud niivõrd madalaks, et nende eest ei ole võimalik saada lina. Linakaubanduskontrolli uute korralduste järgi on määratud kindlaks iiri oma lina kokkuostustandard ja hind 10 š — 16 š stone'lt. Ka neid hindu peetakse madalaks ja talupidajad ei ole nendega rahul.

P.-iiri linaketustööstuse toormaterjali puudus on läinud teravaks. Vabrikul ei jätku toormaterjali normaalseks töötlemiseks enam kuigi kauaks. NSVL-u ja Läänemere riikide lina saamist peetakse inglise ketustööstuses väga tähtsaks.

Belgia ja Hollandi linaturul on elav nõudmine eriti kasteleo ja veeleo madalamate sortide järele. Samuti ei ole linaharimine veel täies hoos ja pakkumine ei ole suutnud rahuldada nõudmist. Belgia turul ostavad lina iiri linaketrajate esindajad kui ka saksa esindajad.

Kavatsetakse Leedu linaekspordi senisest suuremat tsentraliseerimist ja uus keskasutus linakiu väljaveoks on asutamisel.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinnal Börsil 10. nov. noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	145	143
HD	136	134
D	127	125
OD	118	116
LOD	109	107
H	100	98
Takk I sort		98
” II ”		88
” III ”		78
Ehitustakk		15—20

Tendents kindel.

Takk on noteeritud takusortide alusel, mis on meil aastate jooksul kujunenud välja väljaveol Pärnus lina üleharimisel saadud takusortide alusel. Üleharimisel saadud takk sisaldab palju pikka kiudu ja on seetõttu õige kõrge väärtusega. Lina virvitamisel kui ka turbiniil töötamisel ei saada kunagi nii kõrge väärtusega takku, sest see sisaldab lühemat ja nõrgema väärtusega kiudu. Sellest ongi tingitud sagedased arusaamatused takuhindades. On loota, et lähemal ajal määratakse takustandard ametlikult kindlaks ja takusordid ning hinnaskaala kohaldatakse ka tegelikule olukorrale siseturul.

Laura laadale 10. skp. toodi 3 vagunit lina. Nõudmine on väga elav, kusjuures lina eest maksti keskmiselt kr. 1.50 R-sordi kg. Üksikul juhtudel tõusis aga hind kuni kr. 1.65 R-kg. Turuhind seega oli väga kõikuv.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. kartulite juurdevedu Tallinna oli võrdlemisi tagasihoidlik. Üksikud vagunid toodi seemne- kui ka söögikartuleid. M. n. soojad ilmad olid soodsad kartulite veoks, seepärast püüti Tallinna ladudes talviseid tagavaru väiksemal määral täiendada. Peamiselt

Tallinna toodav kartul ostetakse Virumaa raudteejaamadest Kabalast, Püssist, Jõhvist ja Rakverest. Suurem osa seemnekartuleid on juba realiseeritud. Teatud tagavarad on veel olemas, millede realiseerimine on selgusetu.

Tööstuskartulite järele suurem nõudmine on piiritusvabrikuis, milledest suurem osa on juba alustanud tööd. M. n. Vab. Val. otsusega lubati Maksude Talitusel tellida piiritusvabrikult eeloleval tegevusaastal normipiiritust 6 milj. l ja lisanormiks 1,35 milj. l. Seega määratakse igale piiritusvabrikule põhinormiks 45 000 l hinnaga 47 s. liiter. Pealeselle on iga vabrik kohustatud valmistama lisanormina 10 000 l odavama hinnaga, nõnda et keskmine hind 55 000 l tõuseb umbes 44,5 s. l eest. Eelmisel hooajal oli keskmine l-hind 40 s.

Kas aga kõik vabrikud suudavad valmistada neile määratud piiritusnormi, on küsitav, sest kartulite puudus L.-Eestis annab end tugevasti tunda.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õunaturg hakkab Tallinnas jääma juba hõredamaks. Pakutakse peamiselt vähesäilivaid sügissordiseid õunu esijoones seerinkat, sügisjoonikut ja antonovkat ning mitmesuguseid vähemlevinud sorte. Neist nõutakse kuni 35 s. kg., l. kuldrenetti ja treboux-seemikut on müügil vähe. Keskmise mahusega õunust nõutakse 50 s. kg. Sama hinnaga müüakse ka talisordiseid säilivaid õunu, nagu sibulõuna, tartu roosõuna ja teisi. Kuuldudiselt on märgata, et talisordiseid õunu tuuakse müügilis alles vähe ja hinnad on tõusnud. Ilmselt mõjustas õunte pakkumist ja hindade kujunemist hiljuti kehtimahakannud määrus, mille alusel tootjad saavad säilitatud ja pärast L. I müügilisesaadetavate õunte eest preemiaid kuni 5 s. kg ja mülline preemia iga 10 päeva kauem säilitatud õuntelt tõuseb kuni 2 s. kg-lt.

Köögiviljaturul tõusis tomatite hind nädala jooksul ligi pool. Kasvumajaatomateist nõutakse kuni 150 s. kg. Teiste värskete köögiviljade hinnad püsivad e. n. tasemel.

Kuivatatud sigurite järele on tekkinud nõudmisi välisturgudel, samuti on ka siseturutarvidus tõusnud. On kindel, et sigurite hinnad kujunevad tänava häälks ja nende turustamine üsna hõlpsaks, kuna oalkohvi sisseveoga on raskusi kõigis põhjamais.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 10. XI järgmiselt:

Õuna d, eksportkõlblükud, pakkimiskulu-

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 13. XI 39 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 3,20—3,50, 2. seemnekartul majesteet kr. 4,20—4,40 kv, eesti kollane kr. 4,20—4,40 kv, varane kollane kr. 4,30—4,70 kv, bintje kr. 4,30—4,70 kv, jorgi hertsog kr. 5,70 kv. Seemnekartuli hind 100% eksportkõblüku valiku eest vastavalt tunnustamisklassile. Seemnekartulite vastuvõtmine lõppemas.

3. Tööstuskartul tärglisvabrikuis 14 senti tärglise-kg. P.-Eesti piiritusvabrikuis 14—16 s. tärglise-kg. L.-Eesti piiritusvabrikuis 17—20 tärglise-kg. Tendents kindel.

deta, franko kokkuostupunkt, sügissordised 29 s. kg, talisordised 35 s. kg ja antonovkasordised tööstusõunad franko raudteejaam 20 s. kg. Tendents kindel.

Sibula d, eksportkõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 15 s. kg. Tendents kindel.

Sigurid, eksportkõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt, 25 s. kg. Tendents kindel.

Konservkurgid, eksportkõlblükud, franko ladu Tallinn ca 5 kg neto plekktoosis kr. 2.80. Tendents püsiv.

Jõhvika d, eksportkõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 17 s. kg. Tendents kindel.

Võrreldes e. hindade noteerimisega 3 skp. on sügis- ja talisordiste õunte hind tõusnud 7 ja 8 s. kg-lt ning sigurite hind 2 s. kg-lt. Sibulate, konservkurgide ja jõhvikate hinnad on jäänud endisiks.

Tallinna turul maksusid 13. XI:

	s. kg		s. kg
Õunad	15—60	Porgand	10—20
Pirnid	40—200	Kõrvits	15—20
Jõhvikad	30	Salat	100
Tomatid	50—150	Rõigas	150—200
Sibulad, vene	20—25	Tomatipüree	200—250
Küüslauk	100		
Peakapsas	12—15		s. tk.
Hapukapsas	25—30	Lillkapsad	5—35
Kaalikas	15—18	Kurgid, hapend.	4—8
Peet	15—18	Sibul, roheline	5—8

KALATURG. — FISH MARKET.

Sügisel siiakala kudemisajal läheneb suuremaid siiaparvi Hiinu ja Saaremaa (Kihelkonna lahe) rannavetesse mistõttu m.n. seal siiasaak tunduvalt paranes. Rannikul maksti kalureile siiaast 35—40 s. kg. Osa toodangust läks koha peal soolasia valmistamiseks, osalt saadeti värskena mandrile müüjile. Tallinna turul müüdi keskmise suurusega siiga 55 70 s. kg, suurem siig 70—90 s. kg.

Peipsi vetes on siiasaak seevastu nõrk. Tartu kalahallis müüdi siiga 40—70 s. kg.

Ahvena- ja räabisesaak sisevetes rahuldav, kuid latikast annab ainult Võrtsjärve kalastus.

Haugi ja kohasaak nõrgem ning nende müügihinnad püsivad e. n. tasemel. Teisi tavalist siseturu-kalasorte: särgi, säänaid, lutse, vimbu jne. võrdlemisi rohkesti.

Räimekaubandus. M. n. andis kalastus võrdlemisi head räimesaaki. Tallinna kalasadama kaudu tuli müüjile nädala kestel ca: 60 000 kg, pealeselle veel rahuldaval kogusel koormate ja veoautodega, nii et nädalast räimekaubanduse läbikäiku Tallinnas võib arvata 100 000 kg-le. Kalasadamas maksti kalureile 10—15 s. kg Laupäeval suurema koguse sissetuleku puhul 8—9 s. kg. Viimased turuajaks hällinenud kogused läksid tööstusisse soolasilgu valmistamiseks.

Narva lahest tuli nädala kestel räimi ca 5000 kg. Kohal maksti 12—15 s. kg, Narva turul müüdi 15—20 s. kg.

Tallinna turul püsis räimehind 15—20 s. kg, laupäeval suurema pakikumise tõttu 10—15 s. kg.

Tartu kalahallis müüdi Paldiski räime 20—25 s. kg.

Kilukaubandus. Kilusaak näitab paiguti paranemist. Saaremaa rannavetes (Panga-Vaigul) oli mõnel päeval kilusaake, milledest osa läks kohalikesse tööstusisse,

osalt toodi värskena Tallinna turule. Rannikul maksti 25—35 s. kg. Kaugemaa-transpordi ja soojade ilmade tõttu Saaremaa kilu keskmise mihusega. Ka Viru rannavetest toodi mõnesid autokoormaid värsket kilu Tallinna. Narva lahe nädalane kilutoodang küünis 1500 kg-le, milline läks kohalikesse konservitööstusisse. Rannas maksti 40 s. kg. Tallinna lahes puudus kilu.

Tallinna turul müüdi väljastoodud kilu 50—60 s. kg.

Turska tuleb müüjile endiselt koguseis. Kalasadama kaudu nädala kestel ca 20 000 kg ja samal kogusel koormatega, milline realseeriti peamiselt värskena Tallinna turul: terve kala viisi 6—10 s. kg, lõigatult 10—15 s. kg, fileena 25—30 s. kg. Tartu Kalahallis müügil turska terve kalana 10—12 s. kg. Tursafilee järele puudub nõudmine.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas	Tartus	Narvas
	11./XI	11./XI	10./XI
Lõhi ja iherus, marjata värske	100—180	—	100—125
Lõhi, lõigatult	200—220	—	—
Angerjas,	160—240	250—280	—
Koha, I valik	100—120	100—110	—
" II "	80—100	45—60	—
Siig,	55—90	45—70	90
Haug,	40—70	40	40—50
Latikas,	30—45	25—50	25—40
Ahvon, järve	20—30	10—30	25—30
" mere	30—45	—	—
Linask,	40—45	50	—
Koger,	—	30—40	—
Sääna,	—	20—25	—
Särg,	15—20	15	—
Vimb,	25—35	30—35	25—30
Luts,	20—30	25	25—40
Räabis,	40—45	30—45	40
Kiisk,	—	10—15	—
Räim,	10—15	20—25	15—20
Kilu,	55—60	—	—
Tursk,	6—15	10—12	20—25
Tursafilee,	25—30	—	—
Lest,	40—45	—	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

SÕJA MÕJU ÜHENDRIIKIDE MAJANDUSELE. *INFLUENCE OF THE WAR ON U.S.A. ECONOMICS.*

Sõja esimene mõju Ühendriikide majandusel avaldus samuti nagu Euroopaski tugevas ostupalavikus. Hinnatõusu kartusel omased ettevõtete ja tarbijate ostud ulatust, millist Ühendriiges ei tuntud juba alates 1920. a.

Kuigi üldiselt arvatakse, et sõda võib kesta pikemat aega, ei peeta ses suhtes üllatusi siiski võimatuiks. See tekitab äriühendriikide teatava kindlusetuse tunde, mis pidurdab tahet tootmisaparaadi kiireks laiendamiseks. Sageli täiesti vastandlikud arvamused sõja võimaliku kestuse suhtes on juba korduvalt eksitanud börsispekulatsiooni tegevust. See nähtub, kui vaadelda õige tugevaid kõikumusi aktsiakurside arenemises ameerika börsidel.

Algul põhines väga kiire tõusuliikumine Ühendriikide majandusel enam lootusil suurte ning tasuvate sõjatellimuste saamiseks kui tegelikel tellimusil. Neutraliteediseaduse muutmisega on olukord ses suhtes küll teatud määral muutunud, kuid praegu ei arvestata siiski enam sellise eksportkonjunktuuri tekkimise võimalust nagu maailmasõja-ajal. Vahepeal on nimelt selgunud, et sõdivad riigid praeguses oludes püüavad sel teel finantseerida sõjategevust suurel määral, et võimalikult kaugeleulatavalt alandatakse üldist tarbimist.

Tõuge, millist sõda andis Ühendriige majandusele, näib esialgu olevat küllalt suur, et elustada sisemajandust pikemaks ajaks.

Majanduslikus ülevaates, millise avaldas National City Bank of New York, rõhutatakse, et praeguse majandusliku arengu alu-

sed on terved. Hinnatõusu ohtu peetakse praegu taas väiksemaks. Meeleolu äriühendriikide suhtes on muutunud rahulikumaks. Ollakse taas veendunud, et kaupade pakkumine suudab püsida vajalikul tasemel ka sõja kestmise korral. Hinnapoliitikas ollakse ettevaatlik. Paljudel juhtudel suudeti vältida hinnatõusu vaatamata kulude kasvamisele. Autotööstus hargib uusi mudeleid madalama hinnaga kui m. a. ja autokumme müüakse vaatamata tõusnud toorkummihinnale samuti odavamalt kui m. a.

Federal Reserve panga tööstustoodangu indeks tõusis 103-lt aug. 110-le sept. ja 120-le okt. Arvatakse, et tõus paljudes tööstusharudes jätkub ka nov. Ei peeta võimatuks, et tööstustoodang saavutab sama kõrguse nagu 1929. a. Sellegipärast jääks tööstustoodang elaniku kohta ikkagi veel madalamaks kui 1929. a., sest vahepeal on rahvastiku arv Ühendriiges kasvanud.

Pank arvab, et juhtul, kui õnnestub kulusid säilitada küllalt madalal tasemel ja ka hinnad ei tõuse kiiremini kui tarbijate ostujõud, oleks sellega loodud tähtsam eeldus hea majaduskonjunktuuri kestmisele.

Sõjatellimused võivad Ühendriige majandusele osutada suureks toeks. Kuid ettenägelikud majandusmehed ei tunne sellest siiski erilist heameelt. Kui sõda kestab pikemat aega, vaesestuvad aegamööda sõdivad kui ka paljud teised riigid ja see ei jäta mõjustamata ka Ühendriige majanduselu. Kahjud pärast sõda võivad osutada isegi suurimaiks kasudest sõjaajal.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. novembril 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld, rahas ja kangidea	40 908 240,43	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 038,89
välisraha	2 177 385,84	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Ctn.</i>	954 290,42	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangafühid liikvel	66 911 194,—
kaubavekslid	24 455 326,24	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 844 180,43	valitsuse	9 628 828,89
metsatööstusl.	81 445,97	pankade	9 856 133,88
	26 830 932,64	teised	4 940 532,86
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	24 520 502,18
valitsusele	—		28 850 394,51
teistele *)	20 674 664,05		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 473 039,35		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	85 262 442,74		
	130 180 095,47		130 180 095,47

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 47,12%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 740 445,07
Includes Ekr. 740 445,07 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

Kuukiri „KONJUNKTUUR“

on määratud Konjunktuurinstituudi uurimistöõde ja väliskaastöö igakuiseks avaldamiseks Konjunktuurindekseis tuuakse arvuline ülevaade kõigi tähtsamate majanduselunähtuste kohta originaalsel ja piltlikul kujul.

Eesti majanduse ülevaates püütakse anda meie majanduselu nähtuste igakülgne objektiivne hinnang. Selle koostamisest võtavad osa ka sektsoonide nõukogud.

Välismaa majanduselust antakse samuti süsteemilisi ülevaateid, käsitledes välisriikides ilmsikstulevaid suundi.

Nende üldiste ülevaadete kõrval omistatakse üksikasjalist tähelepanu pikematel käsitlustel näol tähtsamale üksikaladele (põllumajandus, tööstus, kaubandus, transport, tarbimine, töö- ja palgaolud).

Riigimajanduse osas võetakse üksikasjalisele käsitlusele meie riigimajandus ta koguulatuses, samuti tuuakse ka ülevaateid tähtsamate riikide riigimajanduse seisukorrast.

Balti riikide kohta toodavad ülevaated toimuvad nende riikide tegelaste kaasabil ja tohiksid kujuneda meile huvitavaiks.

Eriuurimustena ilmub rida Instituudi poolt teostatud pikemaajaid töid.

Maailmamajanduse probleeme osas jälgitakse maailmas sündivat murrangut ja majandusstruktuuri muutusi üksikuis riigis.

Ühiskondlikke probleeme on osa, kuhu kuuluvad uurimused, mis majanduselu kõrval haaravad ka ühiskondlikku elu.

Majandusteooria osa käsitleb tähelepanuväärseid voole kaasajases majandusteoorias.

Konjunktuuriteooria arenemisest ja konjunktuurasutiste tööst tuuakse järjekindlalt ülevaateid.

Kuukiri „KONJUNKTUUR“ ilmub iga kuu algul vihikudena 64—80 lk.

Tellimishind Kr. 8.— aastas, poolaastas Kr. 5.—

ühes nädalakirja „MAJANDUSTEADETEGA“ „12.— aastas, poolaastas Kr. 7.—

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Elatusvahendite hindade tõus Soomes.

Rise in Prices of Consumption Goods in Finland.

Sept. elatusvahendite indeksid jaekaubanduses näitavad tõusutendentsi, tõustes 110-lt 113-le (1937=100), seega 2,7%. Hinnatõusu põhjused on arusaadavad: välismaalt sissetoodavad ained on maailmaturul osalt kallinenud, pealeselle on suurenenud prahi- ja kindlustuspreemiad. Edasi on tõstetud suhk-

ru- ja kohvitolli. Piimasaaduste hinnatõus sept. 7,5% on sesoonne nähtus. Kütte- ja valgustusainete indeks, mis sept. 1938. a. oli 136 ja aug. 1939. a. — 184, tõusis sept. 11%, olles 149. Hinnatõus on tingitud raskusist kivisöe ja koksi sisseveol. Samuti on tõusnud tunduvalt petrooleumihinnad.

LÄTI.

Seadus kaubandus-tööstusministeeriumi asutamise kohta Lätis.

Decree for Foundation of Ministry of Trade and Industry in Latvia.

RT nr. 243, 25. X 39 avaldati seadus, millega alates 25. X 39 luuakse kaubandus-tööstusministeerium. Kaubandus-tööstusministeeriumile alluvad sise- ja väliskaubanduse ning samuti tööstusega seosesolevad küsimused ja ta täidab kõiki ülesandeid, millised temale antakse eriseadustega. Kõik kaubandus-tööstusministeeriumi kompetentsi kuuluvad küsimused, kuivõrd need kehtivate seaduste alusel

alluvad teistele ressooridele, võetakse nende kompetentsist ära.

Kaubandus-tööstusministril on kõik need õigused, mis seaduse järgi kuulusid senini ressooride juhtidele, kellede kompetentsi kuulusid vastavad küsimused. Oma kompetentsi piires võib kaubandus-tööstusminister anda ja avaldada siduvaid eeskirju.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tegevuse juhtimine korraldatakse eriseadusega.

TAANI.

Sisseveokeelu laiendamine Taanis. — *Denmark Extends Import Restrictions.*

Valuutaraskuste suurenemise tõttu on kaubandusministri määrusega kehtivusega 27. okt. alates laiendatud litsentsüsteemile allutatud sisseveokaupade nimestikku rea kaupadega. Tähtsamad neist on: sidrunid, kakaoad, toor- ja karusnahad, toorkummi, petrooleum, paberimass, toorpapp katusepapi valmistamiseks, briketid, raud-, vask- ja pronks- traat. Sellega on senini kokku litsentsüsteemile

allutatud kaupade nimestikku viidud kaupu sisseveoväärtusega 1200 milj. kr. vastas ehk umbkaudu ¼ kogu sisseveost, kuna vabasse nimestikku jääb kaupu ca 450 milj. kr. väärtuses. Vabanimestiku-kaupadest on tähtsamad teravilja- ja söötained, millede sisseveo kohta on aga pandud kehtima erikord, ja õli-toorained.

Väljaveokeelu laiendamine Taanis.

Additional List of Goods Subject to Export License in Denmark.

Kaubandusministri määrusega 23. okt. on taas täiendatud kaupade nimestikku, millede väljavedu on keelatud ilma kaubandusministeeriumi loata, järgmiste kaupadega: pulve-

riseeritud smürgel, smürgelriis, liivapaber, diatomiit, talk, rauamalm, vitsraud, kunstnahk, vasikamaod ja mitmesugused metall- oksiidid.

Sõjakindlustuspreemiate muutmine. — *Changes in War Insurance Premiums.*

Taani kaupade sõjakindlustuse instituut, milline 17. okt. vähendas preemiate suurust ca 50%, vähendas 25. okt. taas preemiate norme ligi 20—30%. Suur-Briti ja Prantsuse kanali ja Atlandi sadamate jaoks vähendati importpreemiaid 2%-lt 1½%-le, kuna eksportpreemia 3% jääb muutmata. P.-Ameerika

rika jaoks vähendati importpreemiat 8%-lt 5%-le, kuna eksportpreemia on jäänud samuti muutmata. Importpreemiaid teraviljale ja söötainetele ja vedelatele põletisainetele vähendati vastavalt 5%-lt 4%-le ja 10%-lt 7½%-le.

Sisseveokontorite asutamine Taanis. — *Import Agencies Opened in Denmark.*

Kaubandusministri määrusega loodi leivaviljakontor asukohaga Kopenhaagenis. Leivaviljakontori ülesandeks on võtta enda peale kogu leivavilja sisseveo ja selle ositamise tarvitajate vahel, korraldades ühtlasi ka prahiküsimusi ühenduses prahikomiteega. Sissevedu võib toimuda ainult selle kontori kaudu. Kontori juhatus koosneb 5 liikmest, kelledest kolm valitakse asjaosaliste institutsioonide

poolt, 1 määratakse kaubandusministeeriumi ja 1 põllutööministeeriumi poolt.

Loomasööda jaoks on loodud analoogiline ja samade ülesannete ning õigustega loomasööda sisseveo keskkontor. Selle kontori juhatus koosneb 7 isikust, kelledest 2 valitakse ühistegelike loomasöödaühingute, 3 eraimportöride poolt ja 1 määratakse põllutööministeeriumi ning 1 kaubandusministeeriumi poolt.

Hindade noteerimiskomitee asutamine Taanis.

Price Quotation Committee Founded in Denmark.

Kaubandusministri määrusega kaubahindade kohta, millega tahetakse pidurdada kaubahindade liigset tõusu, moodustatakse hindade noteerimiskomitee. Komitee koosneb kaubandusministri poolt kokkuleppel põllutöministriga määratud esimehest ja 11 liikmest. Viimaseist 8 liiget määratakse tööstuse, põllumajanduse ja tööliste organisatsioonide poolt ettepanud isikute hulgast. Komiteesse kuulub ka 18. V 37 seadusega loodud hindade kontrollnõukogu esindaja.

Hindade komitee ülesandeks on noteerida kaubahindu, millede kohta ei ole määratud kindlaks maksimaalhinnad või ei toimetata noteerimist mõne teise, riigi poolt tunnustatud organi poolt. Hindade noteerimiskomitee teeb ühenduses hindade kontrollnõukoguga et-

tepanekuid kaubandusministrile maksimaalhindade kindlaksmääramiseks. Kaupu, millede kohta on määratud kindlaks maksimaalhinnad, ei tohi sellest hinnast kallimalt müüa ega osta. Kui mõne kauba hinna tõstmine on saanud möödapääsmatuks, tuleb sellest teatada hindade kontrollnõukogule, ja kui viimase poolt lubatakse hinna tõstmist, võib see hakata kehtima 8 päeva pärast teate esitamist, kui nõukogu ise ei ole teinud erandit. Määrus sisaldab peale selle veel eeskirju vaheltkauplemise keelu ja pikemaks ajaks tagavarade soetamise vastu. Määruse eeskirjad ei kehti aga müügi puhul välismaale.

Senini on maksimaalhinnad määratud rukki- ja nisujahule, leivale ja saiale.

Taani väliskaubandus sept. 1939. a.

Danish Foreign Trade in September, 1939.

Taani statistikadepartemangu andmeil andis sept. väliskaubandus Taanile aktiivse saldo 23,5 milj. kr. Sissevedu oli 124,3 milj. kr. 171,7 milj. vastu aug. s. a. ja 148,5 milj. kr. vastu m. a. sept. 9 kuu väliskaubandussaldo on aga passiivne 73,7 milj. kr-ga.

Bestist imporditi Taani 9 kuu jooksul kaupu 1 652 000 kr., eksporditi Eestisse aga 2 310 000 kr. väärtuses. Sellega on kaubavahetus Taaniga meile passiivne 658 000 kr-ga.

Sissetulekute kahanemise probleem taani põllumajanduses.

Problem of Decreased Income in Danish Agriculture.

Taani põllumajandus kannatab tunduvalt kaotusi inglise naela kursi langetamise tõttu. Kahjusid hinnatakse 49 milj. Tkr-le.

Seda puuduvat summat kavatakse valitsus juhtida põllumajandusse tagasi järgmiselt: luues veel k. finantsaasta järelejäänud 5 kuuks 22 milj. kr. fondi. Seda fondi kasutatakse odava maisi ja loomakookide müretsemiseks, tasudes laeva veorahasid. Samuti on

juurdemaks 10 ööri sealiha kg-lt samast fondist. Edasi tõstetakse võihinda 20 ööri, mis kõrgendus jääb tarvitaja kanda. Sel viisil loodetakse vältida kaotusi põllumajanduses naela kursivahe tõttu ning ühtlasi säilitada Tkr. väärtus.

Kuid taani põllumehed nõuavad taani krooni viimist endisese vahetorda Inglise naelaga.

HOLLANDI.**Amsterdami ja Rotterdami sadama läbikäik.***Turnover of Amsterdam and Rotterdam Harbours.*

Okt. vältel tuli Amsterdami sisse 168 laeva 287 vastu m. a. samal ajal. Rotterdami sadamasse saabus nädala vältel (22—28. X 39) ainult 80 laeva 335 vastu m. a. samal ajal.

Saabunud laevadest kandis 45 Madalmaade, 8 Inglise, 6 Ühendriikide, 2 Eesti, 2 Taani, 2 Soome, 2 Itaalia, 1 Jaapani, 2 Läti, 5 Norra ja 5 Rootsi lippu.

Deviisikorraldus kavatsusel Hollandis.*Foreign Exchange Regulations Expected in Netherlands.*

Hollandi valitsus on teinud tuntud majandusteadlasele dr. Bruins'ile ülesandeks koostada kava deviisikorralduse läbiviimiseks. Praregu veel ei olevat vajadust deviiside

liikluse kitsendamiseks, kuid valitsuse arvates võivat olukord kiiresti sääraseks kujuneda, et deviisikorralduse kehtimapanek osutub möödapääsmatuks.

ŠVEITS.**Lina ja linase lõnga sissevedu Šveitsi.***Imports of Flax and Linen Yarn to Switzerland.*

Šveitsi tekstiiltööstus tarvitab õige palju lina ja linast lõnga. Kuna šveitsi tollistatistikas on lina arvestatud ühe positsiooni all kanepi, namii ja manilakanepiga, on raske saada täpsaid andmeid linainpordi suuruse kohta. Üldiselt oli nende saaduste sissevedu järgmine:

	M/tn	Šv. fr.
1939 (jaan.—sept.)	1 646	2 751 000
1938	1 596	2 412 000
1937	3 447	5 572 000

Šveitsi linainpordi võib k. a. esimesel 9 kuul hinnata seega umbes 500—700 tn-le, millest suurem osa on tulnud Belgiast ja Poolast.

Linase lõnga sissevedu Helveetsiasse kujunes viimaseil aastail järgmiselt tähtsamate lõngasortide järgi:

Linane lõng inglise nr. nr. 5—24; kanepi- ja ramiilõngad üle inglise nr. 5.

	100 kg.	Šv. fr.	Keskmine hind pro 100 kg.
1938. a. üldse	1 415	383 000	271
Sellest:			
Belgiast	683	176 000	258
Prantsusest	272	70 000	257
Itaaliast	248	72 000	290
Tšehhoslovakkiasst	125	31 000	245
Suur-Britist	59	25 000	433
1937. a. üldse	2 279	639 000	282
1939. a. jaan.—sept. üldse	1 810	517 000	286

Sellest:	100 kg.	Šv. fr.	Keskmine hind pro 100 kg.
Belgiast	1 058	312 000	295
Prantsusest	553	149 000	267
Itaaliast	115	34 000	296
Suur-Britist	55	22 000	400

Linane lõng, inglise nr. nr. 25 ja edasi:

	100 kg.	Šv. fr.	Keskmine hind pro 100 kg.
1938. a. üldse	3 256	1 360 000	418
Sellest:			
Belgiast	1 935	701 000	362
Prantsusest	671	274 000	408
Suur-Britist	471	323 000	686
Tšehhoslovakkiasst	154	58 000	347
1937. a. üldse	5 530	2 520 000	452
1939. a. jaan.—sept.	3 571	1 527 000	428
Sellest:			
Belgiast	1 892	661 000	361
Prantsusest	1 168	485 000	415
Suur-Britist	243	271 000	1 115
Lätist (alates apr.)	148	49 000	331
Tšehhoslovakkiasst	123	41 000	320
Leedust (juunis)	15	5 000	333

Märgime täiendavalt, et Šveitsi tollistatistika sisseveo osas kaubaväärtus sisaldab kaubahinna ühes veokulude ja kindlustuskuludega šveitsi piirini.

Linase lõnga sissevedu Helveetsiasse on tugevasti vähenenud. Võib arvata, et sõjaolude tõttu nõudmine Helveetsias väheneb, samas aga tekib ka raskusi sisseveoks seniseist peamisest eksportmaist — Belgiast, Prantsusest ja Inglisest.

Juriidiliste isikute ja kaubandusühingute domitsiili üleviimine sõja puhul Šveitsis.

Swiss Decree Regulates War-time Domicile Changes of Corporations.

Helveetsia liiduvalitsuse poolt anti 30. X s. a. dekreet juriidiliste isikute ja kaubandusühingute domitsiili üleviimise kohta sõjaajal, mis omab põhilist tähtsust ettevaatusabinõuna Helveetsia event. sõtta tõmbamise puhul praegu sõdapidavate riikide poolt.

Dekreedi eesmärgiks on võtta käsile juba rahua ajal kõik vahendid selleks, et šveitsi maalade sõjalise okupatsiooni korral okupatsioonivõimud satuksid olukorda, kus nad ei saaks okupeeritud piirkonnas asuvate ettevõtete nimel teha mingeid siduvaid otsusi ega korraldusi. Eriti käib dekreet rahvusvaheliste sidemetega ettevõtete kohta, millised omalt poolt peavad astuma vajalikke samme, niivõrd, kui nad seda ei ole veel teinud, oma ressursside ja tagavarade paigutamiseks nõnda, et need ka sõja korral ei satuks okupatsioonivõimude kätte (näiteks reservide, väärtuste jne. paigutamise teel välismaale).

Dekreedi tähtsamad eeskirjad näevad ette järgmist:

1) Ettevõttele (aktsiaühingud jne.), millised juba praegu tahavad oma juriidilist asukohta viia üle, on see hõlbustatud seega, et dekreeidi järgi ei ole selleks enam nõutav peakoosoleku kokkukutsumine põhikirja vastavaks muutmiseks, vaid vastava otsuse võib teha kõrgem juhtimisorgan.

2) On nähtud ette juriidilise isiku asukoha üleviimine seaduse alusel, mida juba praegu valmistatakse ette, kuid tuleb teostamisele alles vaenuliku okupatsiooni korral. Ettevõtte, millised soovivad seda võimalust kasutada, kantakse kaubandusregistri-ameti poolt vastavasse nimestikku. Okupatsiooni puhul järgneb siis liiduvalitsuse poolt uus dekreet, millega otsustatakse automaatselt antud ettevõtete asukoha üleviimine sinna, kus asub sel ajal šveitsi liiduvalitsus. Selle abinõu juriidiliseks tulemuseks on, et kaob antud ettevõtete senine juriidiline asukoht okupeeritud piirkonnas ning et uuel asukohal viibivad volinikud võivad õiguspäraselt teostada ettevõtte-ühingu nimel.

PRANTSUSE. Prantsuse sõjamajanduslik väliskaubanduse korraldus.

Regulation of Foreign Trade in French War Economy.

Prantsuse on võtnud sõjaolukorras väliskaubanduse tugeva riikliku kontrolli ja üksik-asjalise juhtimise alla. Põhimõtteliselt on igasugu kaupade vaba sissevedu keelatud. Sisseveoluba andva ministeeriumi ja üksikute importijate vaheinstantsiks on loodud importühingud (Comité Interprofessionnel général d'importation).

Keelatud väljaveokaupade nimekiri on avaldatud 12. IX 39 dekreeidi juures ja sisaldab ümmarguselt 500 tariifipositsiooni. Eksportijad on vahetus-kontaktis väljaveo suhtes vastutava ministeeriumiga.

Alates 1. nov. valitsevad kitsendused ka Prantsuse emamaa ja P.-Aafrika valdkondade (Tuneesia, Alžeeria ja Marokko) vahel sisse- kui ka väljaveos.

Prantsuse finantskontrolli korraldus. — *France Organises Finance Inspection.*

Peaministri poolt seatakse ametisse direktorid, kellede ülesandeks on juhtida Prantsuse kohustuste täitmist välisriikide vastu. Riikide rühmitused vastavaile direktoreile ei ole veel määratud kindlaks. Kontrollijaina te-

gutsevad vastavate maade ametlike esinduste juures finantsatašeed. Maksukäsud tulevad vaid siis täitmisele, kui sellele on kirjutanud alla vastav direktor ja kontrollija.